

نویسنده : م . ک . بهادر اکمار (M. K. BHADRAKUMAR) .

منبع و تاریخ نشر : اندیا پانچیلا «2025-11-13» .

برگردان : پوهندوی دوکتور سید حسام «مل» .

سوریه از سرما بیرون می آید

Syria comes in from the cold

دونالد ترامپ، رئیس جمهور ایالات متحده (چپ) در دفتر بیضی شکل کاخ سفید، واشنگتن دی سی، 10 نوامبر 2025، از احمد الشرع، رئیس جمهور سوریه، استقبال کرد.

هنری کیسینجر فقید با پیشگویی بزرگی گفته بود: «شما نمی توانید بدون مصر در خا ورمیا نه جنگ کنید و بدون سوریه نمی توانید صلح کنید.» این ضرب المثل حتی امروز

نیز صادق است. سوریه در کشورداری خود، یک مجری زیرک دیپلماسی بوده است که با توجه به خاستگاه آن به عنوان یک کشور مدرن از بقایای امپراتوری عثمانی، جغرافیا، جامعه متکثر و همسایگی سخت آن، تعجب آور نبود.

کافی است بگوییم، جای تعجب نیست که دونالد ترامپ، رئیس جمهور آمریکا، پتانسیل عظیمی را در احمد الشرع، رئیس جمهور موقت سوریه، به عنوان یک طرف گفتگو می بیند، در حالی که قطب نمای خود را برای خاورمیانه جدید تنظیم مجدد می کند. نگرش به ظاهر بی تفاوت ترامپ دوشنبه شب در سایت یا در رسانه های اجتماعی آشکار شد، زمانی که او نوشت که او و الشرع «در مورد تمام پیچیدگی های صلح در خاورمیانه، که او از طرفداران اصلی آن است، بحث کردند.»

ترامپ از محدود رهبران غربی است که با احترامی سالم، ردپای روسیه را از نزدیک دنبال می کند. او نمی تواند اعتماد آرام ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه، را که در حال بازسازی تعاملات روسیه با دمشق است - و حتی در حال بررسی یک مثلث اصلاح شده مسکو - دمشق - تهران به عنوان ستونی از ثبات منطقه ای - نادیده بگیرد.

در واقع، بلافاصله پس از دیدار الشرع با پوتین در کرملین در ماه اکتبر، الکساندر لاورنتیف، فرستاده رئیس جمهور در خاورمیانه، برای بحث در مورد امنیت منطقه ای، تمامیت ارضی سوریه و هماهنگی بیشتر با هیئت روسی به تهران سفر کرد. الکسی ددوف، سفیر روسیه در تهران، نیز فاش کرد که روسیه و ایران به طور منظم در مورد مسئله سوریه مشورت می کنند و «مواضع مشابهی در مورد جنبه های کلیدی حل بحران» دارند.

به هر حال، اعتماد متقابل روسیه و سوریه به نقطه ای رسیده است که دمشق به دنبال گشت زنی پلیس نظامی روسیه در استان های جنوبی است که می تواند فعالیت اسرائیل را در مناطق مرزی محدود کند. طبق گزارش ها، روسیه اولین گشت زنی خود را از زمان تغییر قدرت - در نزدیکی قامشلی در شمال شرقی سوریه، که ترکیه آن را حوزه نفوذ خود می داند - انجام داده است.

با این حال، به نهاد امنیتی ایالات متحده اعتماد کنید تا الشرع را به خاطر تماس هایش با روسیه تحت فشار قرار دهد. گذشته از همه اینها، سازمان سیا حق نشر و کپی رایت دوران رشد الشرع در زندان عراق به مدت ۵ سال و در نهایت تبدیل شدن او به یک اسلام گرا که از چنگال داعش و القاعده خلاص شده است را در اختیار دارد. ناگزیر، ایالات متحده از اشتیاق الشرع برای تقویت روابط نزدیک تر با واشنگتن سوءاستفاده خواهد کرد، که برای لغو تحریم هایی که مسیر سرمایه گذاری خارجی و بازسازی سوریه را باز می کند (که بانک جهانی تخمین می زند «۲۱۶» میلیارد دلار هزینه داشته باشد) بسیار مهم است.

ورود الشرع به ائتلاف ضد تروریستی به رهبری ایالات متحده که با بقایای داعش و القاعده در سوریه مبارزه می کند، تصویر او را در جامعه بین المللی جلا می دهد. با این

اوصاف، آیا الشرع از سابقه بحث برانگیز ایالات متحده در قبال داعش و القاعده به عنوان ابزارهای ژئوپلیتیکی خود خبر نداشت؟ مطمئناً، بله.

چنین عمل‌گرایی به مشخصه الشرع تبدیل می‌شود، که مسکو از همان ابتدا آن را درک می‌کرد. برادر کوچکتر الشرع، ماهر الشرع، در روسیه تحصیل کرد، در سال ۲۰۰۰ از دانشگاه پزشکی دولتی بورد نکو ورونژ فارغ التحصیل شد و متعاقباً سال‌ها به عنوان متخصص زنان و زایمان در ورونژ کار کرد. او با یک تبعه روس به نام تاتیانا ذاکرووا ازدواج کرده است که گفته می‌شود خانواده‌اش دارای منافع تجاری و ارتباطاتی در دولت روسیه هستند و این امر روابط ماهر با مسکو را بیش از پیش تقویت می‌کند.

ماهر (Maher) امروز سمت کلیدی دبیرکل ریاست جمهوری در دمشق را بر عهده دارد و مستقیماً با رئیس جمهور هماهنگی می‌کند، احکام را تدوین می‌کند، بر اجرای تصمیمات اجرایی نظارت می‌کند، ارتباط بین نهادهای دولتی را تسهیل می‌کند و غیره - در مجموع، نقشی استراتژیک ایفا می‌کند.

با این حال، این تنها بخشی از داستان بازگشت قابل توجه روسیه در طول 10 ماه گذشته از زمان سقوط اسد است. اگر روسیه حضور قابل توجهی در سوریه داشته، دارد و خواهد داشت، به دلایل مختلفی است - نه فقط ژئوپلیتیک. آنچه الشرع را به تعامل با روسیه ترغیب می‌کند، اساساً سه ملاحظه است: **اول**، جذب کمک‌های عظیم اتحاد جماهیر شوروی برای اقتصاد و زیرساخت‌های سوریه، به ویژه در حوزه‌هایی مانند بخش بهداشت. روسیه سنت دارد که هرگز در امور داخلی سوریه دخالت نکند، حتی در حالی که عمیقاً درگیر است، که این سنگ محک الشرع است.

دوم، روسیه سابقه بسیار خوبی به عنوان تأمین‌کننده امنیت دارد. مرفع ابوقصره، وزیر دفاع سوریه، در طول 4 ماه گذشته سه بار از مسکو بازدید کرده است، آخرین بار اخیراً در 28 اکتبر، درست یک هفته قبل از دیدار برنامه‌ریزی شده الشرع با ترامپ در کاخ سفید بود.

آندری بلوسوف، وزیر دفاع روسیه، هنگام استقبال از وزیر، خاطر نشان کرد: «این واقعیت که ما دوباره اینجا، پشت میز مذاکره، هستیم، نشان می‌دهد که تماس‌های بین رهبران سیاسی و تماس‌های بین وزارتخانه‌های نظامی ما واقعاً معنادار، مثمر و دارای پتانسیل بالایی است.»

الشرع در تیررس داعش قرار دارد و حتی در غیر این صورت، وضعیت امنیتی سوریه متزلزل است. تخمین زده می‌شود که «2000» جنگجوی داعش هنوز در سوریه فعالیت می‌کنند و نیروهای دولتی نیز سهم عمده‌ای از کادرهای اسلام‌گرای تندرو دارند که به راحتی آشتی نخواهند کرد. علاوه بر این، اختلافات فرقه‌ای وحدت ملی را تهدید می‌کند.

به ویژه کردها در برابر ادغام مقاومت می‌کنند. جالب اینجاست که این یکی از حوزه‌هایی است که مسکو می‌تواند با توجه به پیوندهای دیرینه‌اش با گروه‌های کرد، در آن کمک کند.

سپس، تهدید «غصب زمین» اسرائیل وجود دارد. اولویت ترامپ عادی‌سازی روابط سوریه با اسرائیل، وادار کردن دمشق به پذیرش اشغال بلندی‌های جولان توسط اسرائیل و وارد کردن الشرع به توافق‌نامه‌های ابراهیم است. در نگاه اول، پذیرش این موضوع برای الشرع کمی بیش از حد است. واضح است که ادامه حضور نظامی روسیه برای دمشق هدف مفیدی دارد.

سوم، الشرع به دنبال تنوع بخشیدن به روابط خارجی سوریه است. او امیدوار است میراث عدم تعهد و استقلال استراتژیک سوریه را احیا کند. **چین** نیز به آرامی اما پیوسته با الشرع در حال تعامل است. سفارت **چین** در دمشق در طول بی‌ثباتی‌های اخیر باز ماند، در حالی که **پکن** رویکردی محتاطانه و "مدیریت ریسک" را در پیش گرفت که عمدتاً ناشی از نگرانی‌های امنیتی و تمایل به محافظت از منافع خود بود.

اولویت اصلی **پکن**، نقش برجسته جنگجویان حزب اسلامی ترکستان در ساختارهای امنیتی و دفاعی جدید سوریه است که عمدتاً از اویغورهای قومی سین‌کیانگ تشکیل شده‌اند. **چین** از رأی‌گیری شورای امنیت سازمان ملل که برخی از تحریم‌های مرتبط با تروریسم علیه الشرع را لغو کرد، خودداری کرد و در عوض با اشاره به نگرانی‌های خود، از دادن رأی ممتنع خود داری کرد.

اما **چین** برای محافظت از منافع خود و باز نگه داشتن کانال‌ها، به صورت دوجانبه با دولت الشرع در تعامل است. سفیر **چین** در دمشق جلساتی با الشرع و اسعد الشیبانی، وزیر امور خارجه، برگزار کرده است که در آن طرف سوری تمایل خود را برای «مشارکت استراتژیک» و حمایت **چین** از بازسازی ابراز کرد.

به نظر می‌رسد پکن پذیرفته است که الشرع سابقه جهادی خود را کنار گذاشته است. شینهوا این هفته در گزارشی اعلام کرد: «الشرع زمانی به القاعده پیوسته بود و توسط ایالات متحده به عنوان تروریست با جایزه «10» میلیون دلاری برای سرش تحت تعقیب بود، اما سال‌ها پیش روابط خود را با این سازمان تروریستی قطع کرد و رهبری نیروهای شورشی را بر عهده گرفت که بشا راسد، رئیس جمهور وقت سوریه را در دسامبر ۲۰۲۴ سرنگون کردند و به جنگ داخلی وحشیانه «14» ساله این کشور پایان دادند.»

بدون شک، تغییر رژیم در دمشق ضربه قابل توجهی به استراتژی منطقه‌ای ایران بود. فرماندهان و پرسنل نظامی ایران، از جمله اعضای نیروی قدس، به سرعت از سوریه تخلیه شدند، زیرا نیروهای شورشی به سمت دمشق پیشروی کردند. از آن زمان تاکنون تمام پایگاه‌های نظامی ایران رها شده‌اند.

اما اخیراً نشانه‌هایی از بررسی روابط غیررسمی و عملگراییانه تهران با دولت الشرع دیده می‌شود. الشرع زمانی پیروزی بر اسد را «پایان پروژه ایران» توصیف کرده بود، اما این سخنان در اوج هیجان بیان شده بود. آزمون اصلی این است که آیا ایران در تلاش برای بی‌ثبات کردن دولت الشرع است یا خیر. در اینجا، پاسخ قطعی «نه» است.

در چنین پس‌زمینه پیچیده‌ای، نیات ایالات متحده همچنان بسیار مبهم است. تلاش الشرع برای تحکیم اتحاد خود با ایالات متحده با موانع شدیدی از جبهه طلبی‌های ارضی اسرائیل در جنوب سوریه و استراتژی آن برای ضعیف و تجزیه نگه داشتن سوریه گرفته تا چالش کردها در شمال و اقتصاد نابسا مان، مواجه است

..... **با تقدیم احترام «2025-11-16»**

